

Blauwe woede

Blauwe woede

Krista Gosselyn

Schrijver: Krista Gosselyn

Coverontwerp:

ISBN: 9789465200613

© Krista Gosselyn. 

Inleiding

Pijn verkrampte zijn lichaam, deed hem naar adem happen en kreunen. Met grote moeite opende hij de ogen. Alleen de duisternis was zijn gezelschap: een dode stilte. Johan opende zijn mond, wilde schreeuwen, maar het enige wat eruit kwam was een schor gefluister. Een enkele zonnestraal, bijna magisch, onthulde de benarde omstandigheden waarin hij zich bevond: puin, er was enkel puin

Langzaam keerde zijn geheugen terug. Het laatste wat hij zich herinnerde was het onweer. De staalblauwe lucht was binnen enkele seconden omgevormd tot een dreigend loodgrijs. Enorme hagelbuien beukten op de carrosserie van zijn auto in, het geluid overstemde alles. Voortgang was onmogelijk; de straat veranderde in een rivier die het water niet snel genoeg kon afvoeren.

Een ijzingwekkend geluid deed de haren op zijn armen rechtop staan. Vanuit zijn ooghoek vouwde een enorme draaiende wind zich om hem heen. Tornado was het laatste wat door zijn hoofd flitste voordat hij werd opgetild en de wereld verdween.

Eertijds was hij één van hen geweest. Een twijfelaar, die de tumultueuze discussies over de opwarming van de aarde als een fabel beschouwde, bedoeld om de wereldbevolking in angst te houden. Hoe kon de mensheid ooit het klimaat beïnvloeden? En als dat zo was, wat was er dan op tegen? De Lage Landen zouden een mediterraan klimaat krijgen; beter kon toch niet?

Maar dit! Wat er nu gebeurde! Nee, hierop was niemand voorbereid. Dit weer dat als een koude razernij over de aarde trok.

1

Johan Goossens sloot de deur van zijn appartement achter zich. Na tien jaar was zijn relatie voorbij. Iris en hij waren op elkaar uitgekeken, en een kind zou daar niets aan veranderen. De journalist waardeerde zijn vrijheid en carrière te veel om zich aan een gezin te binden. Dat had hij duidelijk gemaakt. De vrouw was geschokt, staarde hem een moment lang zonder woorden aan en schreeuwde: "Voor mij hoeft het dan niet meer." Boos sloeg ze een koffer op het bed en begon de lades open te trekken om de koffer te vullen. Johan keek er even naar, zuchtte, nam de autosleutels en vertrok. Hij had dit zien aankomen en was er eerlijk gezegd niet verdrietig om. Het voelde als een bevrijding, eindelijk had hij geen verantwoordelijkheden meer. Een blik op zijn polshorloge gaf aan dat hij te laat zou zijn op de redactie. Hij werkte voor het Wereldnieuws, een krant die eind vorige eeuw was opgericht. Tegenstanders voorspelden dat ze niet lang zou bestaan, maar tot ieders verbazing hield precies die negatieve kritiek het dagblad overeind en zorgde ervoor dat Johan een baan kreeg. Hij werd snel naar conflictgebieden gestuurd en legde net dat beetje extra in zijn reportages. Hij ging dieper in op wat de gewone mensen bezighield en tilde de krant naar een hoger niveau. De laatste jaren was hij regelmatig op televisie te zien, uitte hij zijn mening op X en had hij een eigen website. Recent had hij een aanbod gekregen van een populaire tv-zender, maar hij had het aanbod onmiddellijk afgewezen. De journalist was 38 jaar oud en deed het werk waarvoor hij geboren was. Wat Iris betrof, er waren genoeg vrouwen in de wereld. Toen hij het kantoor van Max, de hoofdredacteur, binnenstapte, was de vergadering al afgelopen. Erik, Johans vriend, knipoogde naar hem. "Gisteravond nog laat uit geweest?" Johan zei niets en schudde alleen ontkennend zijn hoofd. De twee waren uiterlijke tegenpolen; Erik had Noorse voorouders, met zijn hoogblonde haar, lichtblauwe ogen en stevige bouw was hij enkele centimeters langer dan Johan, die donkerbruin haar en ogen had en de voorkeur gaf aan een bril boven lenzen. Hij was slanker gebouwd dan Erik en was Johans cameraman en fotograaf.

“Kom mee,” klonk de stem van Max. Johan wist dat dit voor hem bedoeld was. De hoofdredacteur stapte op zijn kenmerkende manier het kantoor binnen en plofte achter zijn bureau op een stoel die kreunde onder zijn gewicht. Liza, de vrouw van Max, hield nauwlettend toezicht op zijn dieet, aangezien de hoofdredacteur te veel van fastfood hield om ook maar een kilo af te vallen.

“Markus is ziek, hij is opgenomen,” begon Max.

“Dat klinkt ernstig.” Max reageerde niet meteen, stak een van zijn geliefde sigaren op en begon te puffen. Johan wachtte geduldig.

“Iemand moet hem vervangen,” vervolgde Max na enige tijd. “Hij had vanmiddag een afspraak met Tom Van Buren.” Max gaf hem een papertje met het adres. “Ben je bekend met de situatie?”

“Tom Van Buren, die man heeft al voor heel wat ophef gezorgd. Hij wil een jaar weg van de beschaving.” Max knikte en blies een grote rookwolk richting Johan, die meteen met zijn hand begon te wuiven.

“Hij wil overleven met wat de natuur hem biedt, in balans met de groene wereld. Dat betekent ook: geen vlees. Hij wil laten zien dat het anders kan. Klimaatverandering, daar praat iedereen over.”

Johan hapte even naar adem. “Bedoel je dat ik naar Van Buren moet?”

Johan keek de man tegenover hem ongeloofwaardig aan. “Je kunt dit toch aan Romina geven. Zij is milieubewust.”

“Ik wil iemand die neutraal is. Markus ging helemaal op in wat Van Buren te zeggen had. Ik hoef je niet te vertellen dat je alles van meerdere kanten moet bekijken.”

“Nu! Maar ik ben onvoorbereid, heb geen flauw idee wie die man is.”

“Je hebt toegang tot de computer van Markus.”

“Romina kan dit veel beter dan ik,” zei hij nogmaals.

“Jij bent de enige die beschikbaar is. Verandering hoeft niet altijd negatief te zijn.”

“Word ik gestraft, Max?” vroeg hij met een ernstige blik.

“Weg met je, Johan. Dit is werk. Markus had een afspraak. Hij kan er niet bij zijn en ik ben niet van plan dit af te gelasten.”

Tom van Buren, dacht Johan. Die man zorgde ervoor dat iedereen in paniek raakte door te verkondigen dat we de aarde ruïneren. De opwarming van de aarde leek voor Johan iets dat ver in de toekomst zou gebeuren. Zorgen om niets. Hij voelde zich niet verbonden met de natuur en begreep niet dat mensen behoefte hadden aan een groene wereld. Hij zou nooit een dier kwaad doen, maar verborg zijn afschuw

niet voor honden- en kattenharen op zijn kleding. De stad was zijn thuis. Daar was leven in de brouwerij, altijd genoeg te beleven. Iedere keer als hij van een missie terugkeerde, moest hij die overdaad aan adrenaline kwijt. Dat deed hij het liefst door met zijn vrienden uit te gaan.

Al die praatjes over terugkeren naar de natuur waren niet aan hem besteed. Vooruitgang was het woord waar hij het meest van hield. Misschien was het geen slecht idee om Van Buren eens flink onder druk te zetten en hem duidelijk te maken wat hij dacht van dat doemdenken. De hoofdredacteur had niet overdreven. Markus beschouwde de man als een soort verlosser. Johan had nooit interesse gehad in de artikelen van zijn collega. Hij kon ook niet bedenken wie ze zou lezen. Behalve milieubewuste types.

Johan zocht de naam Tom Van Buren op. De man was 33, bioloog en de partner van Belinda Van Velthoven. Na zijn studie had Van Buren een sabbatical genomen en zijn diensten aangeboden aan Greenpeace. Zijn naam werd vaak genoemd bij protestacties en hij had een sit-in georganiseerd bij een winkel die pelsjassen verkocht. Pas de laatste jaren had zijn aandacht zich gericht op het klimaat, dat volgens hem de grootste uitdaging van de toekomst was. Onderaan het artikel stonden reacties, de meeste ervan negatief. Ze verwijzen naar rapporten die zijn beweringen weerlegden. Het klimaat was zo'n complex samenspel dat het onmogelijk was om in te grijpen. Van Buren herhaalde al zijn argumenten. Het zou mogelijk zijn om de opwarming tegen te gaan door onze levensstijl te veranderen. De levensstandaard moet omlaag. Dat zou natuurlijk veel protest oproepen.

Tom Van Buren wilde een jaar ver weg van de beschaving leven, zonder luxe of communicatiemiddelen. Het was niet alleen onze levenswijze die problemen veroorzaakte, ook de overbevolking. De druk op de aarde was te groot. Johan had veel om met Tom over te praten en hij was benieuwd naar de antwoorden. Hij sloot de computer af. Toen hij opkeek, zag hij Erik zijn kant op komen. "Problemen?" vroeg de laatste. "Iris is weg. Ze is het zat dat ik er nooit ben. Ze wil kinderen. Haar biologische klok, snap je."

“Ik begrijp het. Mia probeert al een tijd zwanger te worden. Iris, dat verbaast mij. Ik had de indruk dat zij liever met jullie tweeën bleef.” Johan knikte. “Ze heeft daar nooit een punt van gemaakt. Kinderen waren voor haar niet noodzakelijk, althans niet meteen. Ze gaat voor haar carrière, en dat kwam mij ook goed uit.”

Johan schudde het hoofd. “Kinderen, neen, dat is niets voor mij. Er is genoeg ellende op de wereld.”

“Dit is het Midden-Oosten niet. Wij kiezen hier bewust voor en het lijkt mij heerlijk je genen door te geven. Een zoon of dochter, het maakt niet uit.” Erik straalde.

“Je gaat je werk toch niet opgeven en mij er alleen laten op uittrekken.”

“Dan moet er veel gebeuren. Waar moet je heen?”

“Tom Van Buren.”

Erik floot. “Onderschat de man niet. Ik heb hem een paar keer als gastspreker gezien. Voor de ene helft is hij een wereldverbeteraar. De andere bestempelde hem als een zonderling, excentrisch. Ze krijgen allen lik op stuk. Ik wil maar zeggen dat je goed voorbereid moet zijn.” “Max heeft mij niet veel tijd gegeven en op Markus pc is niets terug te vinden dat in zijn nadeel spreekt.”

Erik wenste hem succes en ging ervandoor.

Johan stelde zijn navigatiesysteem in. Zodra hij de drukte van de stad achter zich liet, voelde hij zich rusteloos. Het Pajottenland, het Denderbekken, was bekend als overstromingsgebied. Van Buren woonde in een doodlopende straat. Het was er rustig en er stonden paarden in de wei. De journalist parkeerde zijn wagen voor het huis en bewonderde de tuin. Een beekje stroomde in een S vorm naar beneden. Aan de oevers stonden allerhande planten. Er zwommen vissen en kikkers zaten op een lelieblad. Johan zag ook de verscheidenheid aan insecten.

“Dit is een aandenken aan onze fietstocht langs de Seine”, hoorde hij een vrouwenstem.

“Het is een prachtige rivier, niet aan banden te leggen.”

Hij keek op en zag een tenger figuur met lange roodbruine krullen. In de groene kattenogen dreven gouden spikkels. Alles was perfect.

“Dit is niets voor mij. Ik heb geen groene vingers.”

“Dit was Tom, mijn man, zijn idee. Hij is gek op water.”

De vrouw stak haar hand uit. “Belinda van Velthoven.” Stelde ze zichzelf voor.

“Johan Goossens. Ik werk voor het wereldnieuws.”

“Ik verwachtte een collega van jou, Markus van Snik. Wij hebben regelmatig contact.”

“Het gaat niet goed met Markus. Ze hebben hem met spoed moeten opnemen.”

“Niets ernstig, hoop ik.”

“Hij heeft een virus opgelopen.”

“Kom maar mee, Tom zit achteraan op het terras.”

Johan werd door Belinda mee naar de tuin achter het huis genomen. Er was een vijverpartij. Tussen het gras en het water was een gezellige zithoek, een plaats om je volledig te ontspannen. Tom zat met een glas wijn in de hand naar het water te staren. Hij stond recht toen Johan zijn richting uitkwam. Hij was ongeveer tien cm kleiner dan Johan. Zijn lichtbruine haren stonden alle kanten uit, alsof hij er met de handen was doorgegaan.

De ogen die eerst open en vriendelijk hadden gestaan keken nu vol argwaan naar Johan toen de man zichzelf voorstelde.

“Mijn collega was verhinderd”, zei hij voor Tom wat hij kon vragen.

“Jouw naam zegt mij iets?”

“Ik werk veel in het buitenland.”

“Je komt op TV. Geeft vaak toelichtingen.” Tom knikte. “Dat is wel wat anders dan de milieuproblematiek. Hoewel, veel conflicten in het Midden-Oosten hebben met het milieu te maken. Hoeveel weet u daarvan, Meneer Goossens?”

“Niet zoveel, maar jij kan mij wijzer maken.”

“Ben je bereid te luisteren? Daar gaat het om. Wat ga je met de informatie doen? Ga je alles analyseren? Enkel publiceren wat jij belangrijk vindt? Is het oké als de lezers hun mening laten horen?”

Johan voelde zich terechtgewezen, in een hoek gedreven.

“Als je er zo over denkt, kan ik beter meteen opstappen.”

Van Buren leunde met de onderarmen op de tafel. “Markus begreep waar het om ging. Hij heeft een hart voor de planeet, met de groene wereld waarmee weinigen zich nog verbonden voelen.”

De journalist haalde diep adem. “Ik ben bereid te luisteren. Dat is mijn werk.”

Tom keek hem recht aan. “Je werk”,

Johan liet de kritische blik van hem afglijden en haalde een notitieblok tevoorschijn.

“Je wilt een jaar ver van de bewoonde wereld overleven, zonder de natuur geweld aan te doen. Hoe zie je dat? Wat moet ik mij daarbij voorstellen?”

“Zonder de natuur geweld aan te doen?” Tom schudde het hoofd.

“Nee, dat gaat niet. Vanaf het ogenblik dat de mens, zowel ik als jij, ergens een stap zet, laten we sporen achter. Wat ik wil is het zo milieuvriendelijk doen. Dat is op de eerste plaats eerbied hebben voor alles wat leeft. Respect hebben voor je omgeving. Wij hebben de groene wereld nodig. Omgekeerd is dat niet zo.”

“U bent vegetariër. Je hebt meer families die het die richting uitzoeken, maar ze houden het nooit lang vol.”

“Ik heb die beslissing op mijn zestiende genomen. Er zijn voldoende vleesvervangers.”

“En je vrouw?”

“Zij is daar volledig vrij in. Ze is niet zo fanatiek als ik, maar begrijpt waar ik voor vecht.”

“Je bent niet de enige die aan het experiment deelneemt. Is de rest net zo fanatiek als jij.”

“Er zijn voorwaarden.”

“Je hebt nog niet bekendgemaakt waar je heen wilt.”

“Daar is een reden voor. Het is geen reality-tv show. Geen camera's. Als het jaar om is, mag iedereen vertellen waar hij zin in heeft.”

“Is het geen vlucht?”

Hij keek Belinda's kant uit.

“Zo moet je het niet zien. Ik ga met Tom mee. We hebben dit al vaak besproken. De voor- en nadelen tegen elkaar afgewogen. We weten dat niet iedereen het eind van het jaar zal halen. Velen zullen voortijdig afhaken.”

“Je bent het hier mee eens?”

“Tom heeft een uitgesproken mening. Zeker als het om de opwarming gaat. Ik ben van mening dat de planeet een natuurlijke evolutie doormaakt.” Belinda nam op de stoel naast haar man plaats.

“Er zijn andere problemen die mij ongerust maken. We moeten op een andere manier met de Aarde omgaan. Ze heeft haar limieten. Ik zie dat jaar als een uitdaging, een avontuur. Kunnen we nog leven zonder luxe? Ik heb het niet over stromend water en een heerlijk bad. Zijn we nog in staat om in onze basisbehoeften te voorzien. Dat is in deze tijd van afhaalmaaltijden, naar de winkel gaan en kopen wat waar je zin in hebt, de grootste uitdaging.”

Johan maakte aantekeningen en vroeg wanneer alles van start ging. "Tenslotte zou ik ook graag weten wat je tot dit besluit heeft doen komen. Wat was de aanzet."

Belinda zette Johan een glas witte wijn voor.

"Jij woont in de stad?" Vroeg Tom aan de journalist.

Johan knikte.

"Mijn ouders en grootouders hebben altijd op het platteland gewoond. Mijn grootvader heeft mij de liefde voor de natuur bijgebracht en wees erop dat insecten niet altijd schadelijk zijn. Velen onder hen zijn zelfs heel nuttig. Hij legde mij uit hoe alles met elkaar was verbonden. Als het niet goed gaat met de natuur, lijdt de mens daaronder. Fauna en Flora, alles heeft een functie op deze wereld. De mens is er, maar draagt niets bij. Integendeel. Het enige wat wij kunnen is vernietigen.

"Je weet toch als ik dit openbaar maak dat het kwaad bloed zal zetten."

"Daar hoeft je mij niet aan te herinneren."

Johan grijnsde, nam een grote slok van het goudgele vocht om zijn minachting te verbergen.

"Wat heeft dat met de opwarming te maken. Is dat voor het Noorden van Europa geen goede zaak. Geen kwakkelzomers meer. We krijgen het klimaat uit de Provence. Dat is heerlijk."

"Aan de zomers ga ik nu net twifelen. Er is nog zoveel dat onderzocht moet worden. Wat zeker is, is dat de kabeljauw meer naar het noorden trekt, omdat het Noordzeewater warmer wordt. Zuiderse planten komen alsmaar meer onze richting uit, waardoor de inheemse planten het moeilijk krijgen. Omdat we nu ook al enkele jaren zachtere winters krijgen, overleven veel meer schadelijke insecten die de bomen aantasten. Toch zijn het vooral onderzoekers uit de VS die ons erop wijzen dat er heel wat aan de hand is. In Colorado is bijna 15% van de prachtige espenbomen verdwenen door een gebrek aan water. Hitte maakt veel slachtoffers onder eucalyptusbomen in Australië. Het Amazonewoud kreeg op vijf jaar tijd twee keer te maken met een droge periode die normaal één keer om de tien jaar komt. Bossen zijn erg belangrijk voor de bewoonbaarheid van de planeet. Bossen absorberen meer dan een kwart van het koolstofdioxide dat wij uitstoten. Dat staat gelijk aan de uitstoot van alle auto's en vrachtwagens samen. Dat betekent dat de bomen op hun beurt slachtoffer worden van de opwarming van de planeet. Als bossen verdwijnen blazen ze op hun beurt koolstofdioxide lucht in. Zo dreigt de opwarming te versnellen."

“Wat de bomen en bossen betreft, dat betwijfel ik niet. Ook niet de droogte in het Amazonewoud. Wat heeft dat met het klimaat te maken? " Hoe kan dat ons weer beïnvloeden?” Vroeg Johan met nadruk.

“Velen vegen de beweringen van tafel. Daar zijn ook professors bij die dag en nacht met het klimaat bezig zijn. Die willen weten wat er echt aan de hand is. Volgens hen is er een periode van afkoeling aangebroken en stevenen we op een volgende ijstijd af.”

“Ieder is vrij om zijn eigen mening te hebben. Sommigen worden betaald om die te verkondigen.”

Zodra die woorden zijn mond verlieten had Tom er spijt van.

“Kun je dat bewijzen?” Johan keek Tom recht aan. De laatste kneep de lippen op elkaar.

Andersdenkenden hebben nog altijd de bovenhand. Ze weten waar ze het over hebben. Kunnen aantonen dat de gletsjers in Groenland nog altijd aangroeien en dat de Zuidpool ook in omvang is toegenomen.”

“Dat is slechts tijdelijk. Een voorbode van wat gaat komen.”

Johan nam zijn spullen bij elkaar. Hij kon zijn triomf moeilijk verbergen.

“Denk na”, richtte hij zich rechtstreeks tot Tom. “Hoe kan de mens invloed hebben op het klimaat?” Die macht hebben we niet, ook al zouden we dat soms wel graag willen. De aarde heeft sinds haar ontstaan al meerdere klimaatveranderingen doorstaan.”

“En heeft beschavingen vernietigd. Het verschil met het verleden is dat nu alles veel sneller gaat. Meer mensen op aarde rondlopen. De natuur krijgt geen tijd om zich aan te passen, en wij ook niet.”

Johan huiverde. De manier waarop Tom hem aankeek bezorgde hem koude rillingen. Neen, hiervoor moest Max hem niet meer optrommelen.

“Ken je de uitspraak van de Cree indianen? *Pas als de laatste boom is gekapt, de laatste vis gevangen en de laatste stroom is vergiftigd, zullen we beseffen dat we geen geld kunnen eten.*”

“Ik heb dat inderdaad al eens gehoord. Maar dat is nu niet van toepassing.”

“Wel iets om over na te denken”, liet Tom niet los.

Johan nam afscheid en keerde naar de redactie terug. Hij zag het niet zitten om naar een lege kille flat te gaan. Ook al was hij blij met zijn vrijheid, Iris vertrek had ook een keerzijde.

Het duurde een paar dagen voor het artikel in de krant verscheen. Hij liet er Tom niet al te best uitkomen. Schilderde de man af als een paniekzaaier. Iemand die natuurorganisaties aan nieuwe leden hielp. Hij pende Toms woorden nauwkeurig neer. Daar tegenover liet hij de sceptici aan het woord. Voor alles ter perse ging vroeg Max hem waar zijn neutraliteit was gebleven.

“Ik heb verschillende meningen naast elkaar gelegd.”

“Je geeft Van Buren niet veel krediet. Heb je de moeite genomen om zijn bevindingen na te gaan?”

“Geloof jij in de opwarming?” Vroeg Johan hem.

“Het is duidelijk dat er wat aan de hand is. Mijn grootouders waren boeren. Grootvader had het er dertig jaar geleden al over dat het klimaat veranderde. Toen werd er om gelachen. Maar iemand die dagelijks met de handen in de aarde wroet, dicht bij de natuur staat, weet wanneer er wat aan de hand is. Ik weet dat het voor een boer nooit goed is. Te nat, te koud, te heet, te droog. Je moet het enkel willen zien.”

“Is de mens hier schuldig aan?” Max haalde de schouders op. “Ik heb niet de juiste opleiding genoten om hier antwoord op te geven.”

“Ik weet niet waarom ik naar Van Buren moest. Als journalist moet je voor alles openstaan. Een brede interesse hebben. Sommige onderwerpen liggen mij gewoon niet.”

“Je had de man al veroordeeld, nog voor je hem had gesproken. Dat is niets voor jou.”

“Markus is er beter in. Wanneer komt hij terug?”

“Hij ligt nog altijd in afzondering.”

“In quarantaine!” Johan trok de wenkbrauwen op.

Max nam één van zijn geliefde sigaren.

“Het zou om een tropische ziekte gaan. Iets in de zin van knokkelkoorts.”

“Is hij met iemand in contact geweest die ziek was?”

“Markus is nooit buiten Europa geweest.”

“Het soort muggen dat deze ziekte verspreidt, leeft hier niet.”

Max keek hem aan. “Dit kan een onderwerp zijn voor een volgende reportage.”

“Zoek dan wel iemand anders. Iemand met kennis van zaken.”

“Je bent nooit te oud om te leren”, grinnikte de hoofdredacteur terwijl hij zijn sigaar opstak.

Nog geen week later kregen ze het bericht dat Markus was overleden. Johan had niet veel tijd om bij de dood van zijn collega stil te staan. Max stuurde hem en Erik naar Gaza, en de westelijke Jordanoever.

“Hoe is het met Iris, ben je eruit?” Vroeg Erik hem.

“Sinds ze haar koffers heeft gepakt, heb ik haar niet meer gezien. We waren al geruime tijd uit elkaar gegroeid. Dit zat er gewoon aan te komen. Hoe is het met Mia?”

Erik liet een brede lach zien. “Ze is zwanger, ik word vader.”

“Ik ben blij voor jou. Alles in orde?”

“Buiten de ochtendmisselijkheid voelt ze zich prima. Ben jij bij Markus familie langs geweest?”

“Neen.”

“Weet je dat hij met een artikel over tropische ziekten bezig was? Zijn reis naar het Zuiden van Italië had er mee te maken. Hoe onwaarschijnlijk het ook klinkt. Hij was er om een bio-informaticus te spreken over Malariaparasieten die immuun zijn tegen het veel gebruikte artemisinine. Parasieten die malaria veroorzaken zijn goed in staat om resistentie te ontwikkelen. De effectiefste middelen die we in de laatste decennia hadden zijn één voor één nutteloos geworden.”

“Naar Italië gaan om malaria onder de aandacht te brengen en sterven aan knokkelkoorts. Het leven kan vreemde wendingen nemen.”

2

Zodra het vliegtuig opsteeg, liet Johan alles achter zich. Max had hen gevraagd het conflict vanuit een ander licht te bekijken. Hij wilde dat ze het binnenland verkenden weg van Gaza.

Het tweetal wist dat dit niet zonder gevaar was, maar ze zouden een andere indruk van Palestina en zijn bewoners krijgen.

In het hotel zagen ze een oude bekende terug. Carl Smith was verpleger bij Artsen zonder Grenzen. Hij waarschuwde hen voor het gevaar en drong erop aan een goede en ervaren gids te nemen. Carl kende wel iemand.

“Geef mij de tijd om contact op te nemen. Zij zal tevreden zijn dat ze haar verhaal kan doen.”

“Zij!” Johan trok de wenkbrauwen op.

Carl lachte even. “Haal je niets in het hoofd. Haar vader is Palestijn, de moeder Joods. Een zeldzaam liefdesverhaal in deze regio.”

“Dat is mooi meegenomen.”

“Het moet niet altijd kommer en kwel zijn. We kunnen een heel ander verhaal brengen. Wat denk je, Johan?”

“Het moet inderdaad niet altijd negatief zijn.”

Sarah David nam de volgende dag met Johan en Erik contact op.

“Ik heb de familienaam van mijn moeder aangenomen. Een Palestijnse achtergrond is niet positief. Zeker niet in deze regio. In Israël ben ik Joods, zodra ik de grens oversteek Palestijnse.”

“Dat moet heel wat met je doen. Niet enkel wat je identiteit betreft, maar ook als je ziet hoe beiden met elkaar omgaan. Dat moet moeilijk zijn en pijn doen.”

“Ja”, was het enige wat de vrouw antwoordde, terwijl ze op haar onderlip kauwde. “Mijn ouders hebben mij geleerd te kijken naar wat de godsdiensten bindt. Het goede in beide te zien. Alles begint dat je je moet openstellen. Luisteren. Als ik dat probeer uit te leggen, stuit ik op veel tegenstand van beide kanten. “Hoe kan je moslima en Joods zijn?” Ze stapte in de auto en zei. “Bereid je voor op de werkelijkheid.”

Ze loodste hen door de controleposten. Erik kon niet verhinderen dat er een rilling over zijn rug liep. Net voor de grens deed Sarah een

hoofddoek om. Alle documenten werden grondig gecontroleerd. Sarah gaf rustig antwoord op de vragen die werden gesteld, waarna ze verder mochten rijden. Na enige tijd trok ze Erik en Johans aandacht. "Als dit niet de eerste keer is dat je in het Midden-Oosten bent, weet je dat we een droog tot semi-droog klimaat hebben. De Jordaan is haast de enige bron van water. In de rivier liggen veel dammen die de kostbare vloeistof tegenhouden. Het wordt gebruikt in de landbouw en als drinkwater. Het grootste deel bereikt nooit de dode zee. Het zoute water van de zee mengt zich in het zuiden met het zoete van de Jordaan, waardoor brak water ontstaat. Dat heeft negatieve gevolgen voor het milieu en de watervoorziening. Daarnaast is een groot deel van de rivier vervuild. Enkel het stuk direct onder het Meer van Tiberias wordt goed schoongehouden. Het zuiden van de rivier is zwaar vervuild door afvalstoffen die erin worden gedumpt. Dit is de rivier waarin volgens jullie geloof Jezus is ingedoopt. Het is een van de meest bedreigde ecosystemen ter wereld. We zijn er," liet ze er meteen op volgen.

De auto stopte en het gezelschap, dat uit Johan, Erik Sarah en de chauffeur bestond, stapte uit.

Sarah vroeg hen te wachten terwijl ze op een huisje afliep, dat in Johans ogen niet meer dan een krot was.

Erik trachtte een gesprek met de chauffeur aan te knopen. Deze gaf aan dat hij hem niet begreep en ook niet geïnteresseerd was.

Johan riep hem dat hun gids eraan kwam. Naast Sarah liep een oude vrouw.

"Dit is mijn grootmoeder. Zij zal jullie graag te woord staan."

Sarah knikte naar de vrouw die haast een hoofd kleiner was en voorovergebogen liep. Ze nam de handen van haar kleindochter vast.

Johan was overdonderd. De vrouw haar gezicht was ingevallen. De vingers die onder de lange mouwen tevoorschijn kwamen waren krom. De ogen vertelden het verhaal van het harde leven dat ze had geleid. Ze nodigde hen uit binnen te komen. Johan en Erik waren blij dat ze weg uit de felle zon konden.

In de ruimte werd geleefd, geslapen en gekookt.

"Grootvader is enkele maanden geleden gestorven. Hij bewerkte dit land. Het bracht genoeg op om hem goed te laten leven. Het was vruchtbare grond en er waren schapen en geiten. Ik heb je gewezen op de rivier. Ooit voorzag zij de hele streek van water. Voor de Israëlieten

is water een drukkingsmiddel. Wat weinigen weten is dat dat een van de redenen is waarom de opstand is uitgebroken.

“Dit is een oorlog om grond en water. Niet alle grenzen binnen het Midden-Oosten zijn goed gedefinieerd. Dan zijn er ook nog de godsdiensten. Het moslimfundamentalisme kan niet los worden gezien van onderdrukking van religieuze waarden door niet seculiere machthebbers.”

“Ja”, Sarah knikte. Die uitleg geeft het Westen eraan. Toch is water één van de belangrijkste factoren. Dit is een relatief droog gebied. Er is niet veel oppervlaktewater dat geschikt is om te gebruiken, zowel voor landbouw als drinkwater. Israël, Libanon en Jordanië gebruiken water van de Jordaan. Voor irrigatie doeleinden. Grote delen van het Midden-Oosten worden echter voorzien van water door aquifers. Onlangs is bekend geraakt dat zoetwaterreservoirs 144 kubieke km zoet water hebben kwijtgeraakt.

60% wordt toegeschreven aan het oppompen van ondergrondse reservoirs. 20% is te wijten aan de droogte. Inclusief het wegsmelten van de sneeuw en het verdrogen van de bodem. Nog eens 20% is te wijten aan het verlies van oppervlaktewater uit meren en andere reserves. Door de toenemende bevolking wordt dit probleem alleen maar groter. De gewone mens, zoals grootmoeder, is altijd slachtoffer.”

Na die uitleg ging Sarah naar haar grootmoeder. De twee spraken enige tijd met elkaar. Later wendde Sarah zich tot Erik en Johan.

“Mijn grootmoeder wil jullie het verhaal van Palestina vertellen. Ze is van mening dat velen niet meer weten waar het om gaat. Hoe alles is begonnen.” Sarah keek de twee mannen strak aan. Polste hun reactie. “Ik vertaal haar woorden.” Ze lachte naar de oudere vrouw die knikte en begon te vertellen.

Palestina is ooit onderdeel van het Ottomaans rijk geweest. Na de Tweede Wereldoorlog kwam het onder controle van de Britten. In het gebied woonde vooral een Arabische bevolking, maar ook een kleine, maar gaandeweg een sterk groeiende Joodse minderheid. Die is hier sinds eind 19 eeuw naar toegetrokken in een nationalistisch streven naar een eigen staat. In de zogenaamde Balfour-declaratie, die de Britse overheid nog na het uitroepen van de onafhankelijkheid staat, wordt bijna 80% Israëliisch grondgebied.

Bij de Palestijnse bevolking stuitte de verdelingsplannen van de VN op onbegrip en verzet. Na het uitroepen van de onafhankelijkheid staat Israël wordt bijna 80% Israëliisch grondgebied.

De Westelijke Jordaanoever komt onder controle van Jordanië, Gaza en Egypte. Bijna 750.000 Palestijnen werden uit hun dorpen en huizen verdreven of slaan op de vlucht.

In het Palestijns collectief bewustzijn is dat een trauma dat geboekstaafd als Al Nakba, de catastrofe.

De rest van het verhaal kent iedereen. De zesdaagse oorlog. De bezetting van de Westelijke Jordaanoever. De Jom-Kippoer oorlog waarbij Israël door Egypte en Syrië werd aangevallen. De eerste intifada. In 1993 waren er de Oslo akkoorden en Yasser Arafat.

In 2000 was er een tweede Intifada.

In 2005 trok Israël zich terug uit Gaza, maar het gebied is met een sterke blokkade geïsoleerd. Het wordt een openlucht gevangenis genoemd. Bestuurd door de extremistische organisatie Hamas. Hoeveel doden er zijn gevallen, is niet te tellen. Aan Palestijnse kant veel meer dan bij de Joden.

De oude vrouw zweeg. Er waren tranen in haar ogen te zien.

“Ik leg niet al de schuld bij Israël”, eindigde ze. “Er zijn aan beide zijden dingen gebeurd die niet door de beugel kunnen. Ons leven is er wel niet gemakkelijker op geworden.”

Johan en Erik waren stil, hadden Sarah niet één keer onderbroken. Na enige tijd schraapte Erik de keel en vroeg of hij enkele foto's mocht nemen.

De chauffeur had bidons met water en kratten met voedsel de hut binnen gedragen. Toen Erik de lens op hem richtte, hield Sarah er de hand voor.

“Hij is mijn broer”, zei ze kort. “Het is beter dat de buitenwereld zijn gezicht niet met dat van mij in verband brengt. Hij leeft aan deze kant van de grens, ik aan de andere. Wij vrezen dagelijks voor elkaar.”

De volgende dagen maakten Johan en Erik een verslag van de onlusten die opnieuw waren uitgebroken. De uitstap met Sarah had een diepe indruk achtergelaten. Voor hun terugkeer naar België zagen ze de vrouw terug. Ze had met Johan en Erik een afspraak gemaakt en drukte hen nog eens op het hart dat het leven van haar broer niet op het spel mocht worden gezet.

“De wereld moet aan dat deel van het verhaal herinnerd worden. Er is meer aan de hand dan jongeren die met stenen gooien.”

“Het moet voor jou erg moeilijk zijn”, zei Erik. “Je zit gevangen tussen twee culturen.”

“Geen van beide zijn de vijand. Mijn ouders hebben bewezen dat het anders kan.”

“Die positieve noot zullen we zeker ter sprake brengen.”

Erik bekeek in het vliegtuig de momentopnamen die hij had gemaakt. De foto van Sarah en haar grootmoeder. Twee blije gezichten. Het ene jong en het andere oud.

De oude vrouw had hen met het weinige dat ze had hartelijk ontvangen. Ondanks het verhaal had ze naar niemand een beschuldigende vinger uitgestoken.

“Het zijn de leiders van het volk die de gewone mensen opruien. Wij zijn kuddedieren en volgen de sterkste, de leider. Denken dat hij of zij het goed met ons voorhebben. Wij moeten leren zelfstandig na te denken,” zei de vrouw voor ze afscheid namen.

Carl Smith had hen meegenomen naar een vluchtelingenkamp. Nog voor ze de poort doorreden, kwam de stank van de opeengepakte lichamen hun tegemoet. Vermengd met uitwerpselen en verrotting. De hitte maakte alles nog erger. Zover hij kon zien, zagen ze enkel witte tenten.

Carl Smith gaf hun uitleg over de omstandigheden waarin hij moest werken. Te weinig van alles en niet genoeg handen om te helpen. Kinderen die ondervoed en uitgedroogd waren.

“Het is erger dan drie jaar geleden toen ik hier aankwam.”

“Denk je dat het veranderende klimaat een rol speelt?” Vroeg Johan in een impuls.

Carl Smith wreef met de hand over het gezicht en haalde de schouders op.

“Het vreet aan je. Er zijn meer vluchtelingen. Het is niet alleen het geweld dat hen hierheen brengt. Mislukte oogsten, te weinig water. Een snel groeiende bevolking. Inwoners vinden het warmer, heter dan vroeger. Is het klimaat veranderd? Ik ben hier niet lang genoeg om daarover te oordelen. Als je dit ziet,” zei hij terwijl hij met Johan en Erik door het kamp liep, “besef je maar al te goed hoe blij je mag zijn dat je op de juiste plek bent geboren.”